

Systeemtherapie is vaak onderdeel van de behandeling. Onontbeerlijk is hierbij dat familieleden en naasten aanschuiven. Waarom eigenlijk? Geertje Paaij vraagt Trees den Brok, systeemtherapeut bij Pro Persona, wat haar werk inhoudt. 'Het gaat erom hoe mensen met elkaar communiceren.'

tekst Geertje Paaij | yn@ypsilon.org illustratie Anna Wikje Roorda Boersma

SYSTEEMTHERAPIE

Een bruggetje maken tussen mensen, daar draait het om in mijn werk

Systeemtherapie is een vorm van psychotherapie, gericht op relaties tussen mensen in hun sociale systeem. Zo is een gezin of familie bijvoorbeeld een systeem.

Trees den Brok: 'Ik schuif elke ochtend aan bij besprekingen van FACT-teams. Daar gaat over tafel wat er zoal gebeurt in het leven van cliënten met een ernstige psychiatrische aandoening. Het komt zelden voor dat het uitzichtloos is. Er is altijd wel iets wat het leven kan verbeteren. Oók voor familie.'

Schuldgevoel

Den Brok spreekt regelmatig ouders die denken dat zij de oorzaak zijn van de ziekte van hun kind. 'Als mens hebben we daar helemaal niet zoveel invloed op. Gelukkig maar, alle ouders willen toch ellende voorkomen?'

Bij systeemtherapie gaat het erom hoe mensen op elkaar reageren. Je kunt zeggen omdat jij zo doet, doet die ander zo, maar het is maar de vraag of dat klopt. Het is de kunst om in de communicatie met elkaar patronen te ontdekken. Wat maakt dat gezinsleden telkens in hetzelfde conflict met elkaar raken?'

Het komt voor dat een cliënt niet wil dat Den Brok familie uitnodigt. 'Dan zegt zo'n cliënt dat hij problemen met zijn ouders heeft. Maar daar ben ik juist voor. Anders hadden ze het zelf wel opgelost.'

Zonder familie is er geen sprake van systeemtherapie. In het uiterste geval nodig ik - met goedvinden van de cliënt - ouders apart uit. Ontbreekt die goedkeuring, dan mag ik familie niet zelf benaderen. Maar

zij kunnen mij altijd wél zelf bellen. Dan kunnen ze bij mij hun hart uitstorten, zonder dat ik dingen loslaat over de behandeling. Naar familie luisteren kan altijd én is ook belangrijk.'

Zorgmachtiging

Bij de aanvraag voor een zorgmachtiging heeft familie sinds 2020 meer positie gekregen. Achtergrondinformatie van familie kan bij de procedure een belang

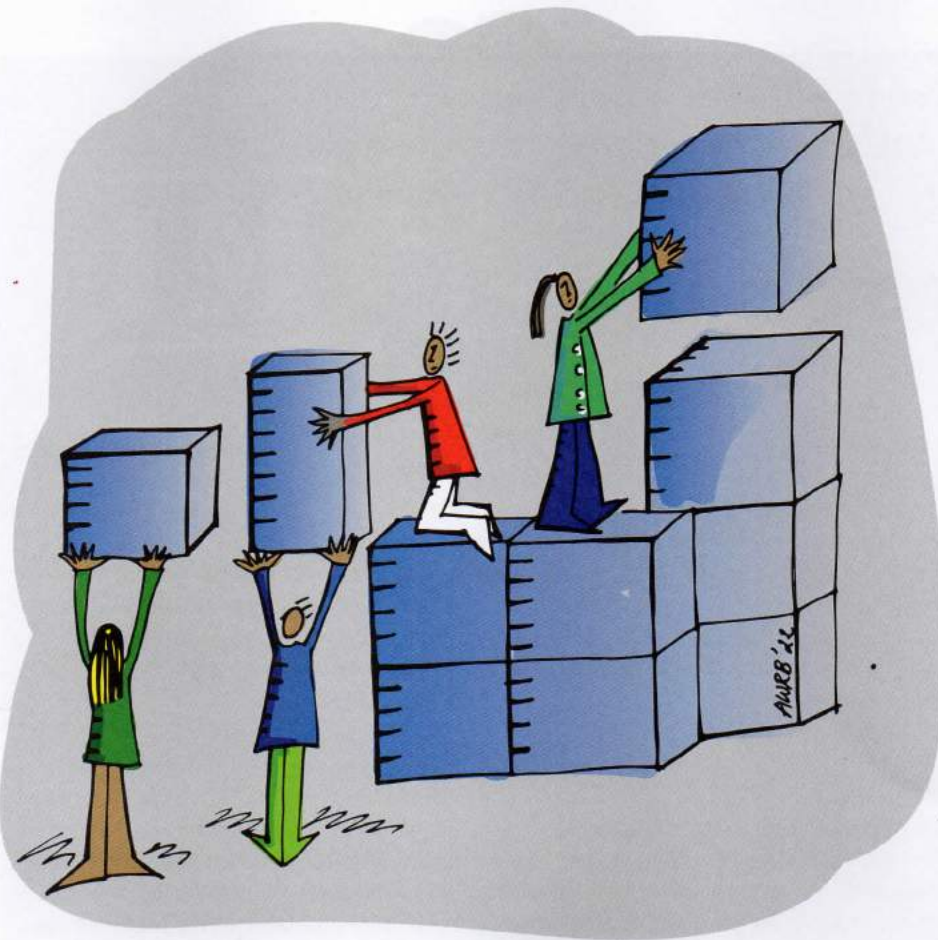

Trees den Brok (1961) is bij ggz-instelling Pro Persona systeemtherapeut binnen de FACT-teams voor mensen met een psychose. Teams die cliënten met een ernstige psychiatrische aandoening intensief begeleiden. Sinds september 2021 is zij ook beleidsondersteuner bij de familieraad.

Ze gelooft in ieders eigen kracht. Haar wens is dat ggz-instellingen familieleden standaard betrekken bij de behandeling.

Zij is sinds 2018 bestuurslid van de Nederlandse Vereniging voor Relatie en Gezinstherapie, waar zij zich inzet in voor psychiatrie en systeemtherapie.

**Ik zal nooit zeggen
dat ouders hun kind
moeten loslaten, dat
is pure onzin**

rijke rol spelen. 'Wij hebben een keer de ouders van een cliënt uitgenodigd voor een gesprek met de psychiater. Daarin kwam de zorgmachtiging op tafel en wat hun aandeel daarin zou kunnen zijn.

Deze ouders bleken bang te zijn voor hun zoon vanwege zijn woedeaanvallen. Zo had hij een keer de voorruit van zijn auto aan diggelen getrapt, terwijl zijn kleine kinderen erin zaten. Om escalaties te voorkomen gaven zij hem meestal zijn zin. Deze informatie is meegegaan bij de aanvraag voor de zorgmachtiging. Die is toen afgegeven waardoor verplichte zorg mogelijk werd.

Ook maakten deze ouders zich zorgen over de niet-aflatende stroom aan bestellingen die hun zoon via internet plaatste. Dat leidde ertoe dat hij onder bewind is gesteld. De relatie met hem is weerbarstig. De ene keer wil hij niets meer met ze te

maken hebben. De andere keer zoekt hij contact en vraagt hun bijvoorbeeld sigaretten voor hem te kopen.'

Loslaten of afstand bewaren

Ouders willen het beste voor hun kinderen. 'Soms vraag ik ze wat het hen oplevert om hun kind telkens geld te geven. En wat dat hun kind oplevert. Zij doen het vanuit liefde, maar realiseren zich ook dat het hen niet verder brengt. Ik zal nooit zeggen dat ouders hun kind moeten loslaten. Dat is pure onzin. Ik vraag welke afstand zij zouden willen nemen van hun kind zonder het contact te verliezen. Die vraag leg ik ze voor.'

Drieluik

Den Brok laat mensen weleens tekeningen maken over verleden, heden en toekomst. Vaak blijkt daaruit dat mensen een goed contact met familie nastreven.

'Een jongen tekende bij het verleden een soort grafsteen met verwelkte bloemen en bloemen die mooi in bloei stonden. Hij zei dat hij droevige dingen had begraven en bloeiende bloemen had meegenomen. Bij het heden tekende hij een schip op een woeste zee, symbool voor relatieproblemen. En voor de toekomst had hij een weegschaal getekend om weer in evenwicht te komen. Zijn vader begon te huilen toen hij dat zag.

Ik herinner me een moeder die een sjaal om haar nek had getekend. Die sjaal stond symbool voor haar dochter die beklemmend voor haar was. Haar dochter schrok daarvan. Deze moeder kreeg daardoor de kans om eens te vertellen hoe het voor haar was.'

LEES VERDER →

→ VERVOLG

Inzicht

'Sommige cliënten verwijzen regelmatig naar hun ouders als verklaring voor waarom er dingen fout zijn gegaan in hun leven. Dan vraag ik wat hun ouders nu van ze zouden willen. En waarom ze goede dingen in hun leven niet hebben overgenomen.

Door dat soort vragen hoop ik ze inzicht te geven in hun eigen aandeel en dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen keuzes.'

Privacywetgeving

Den Brok ervaart de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) soms als een obstakel in haar werkzaamheden. 'Cliënten die gedwongen zijn opgenomen, hebben volledige zeggenschap over hun behandeling. In het kader van de AVG worden zij 100 procent serieus genomen. Dat betekent dat familie zonder hun toestemming niet wordt betrokken bij de behandeling. Dat is eigenlijk een merkwaardige gang van zaken. Het zou goed zijn als daarover eens een maatschappelijk debat zou plaatsvinden.

Ondertussen zijn er bij Pro Persona allerlei activiteiten om familieleden meer te betrekken. Momenteel zijn er interviews gaande met familieleden over mogelijke verbeterpunten. Een goede zaak! ✱